

Oponentský posudek na bakalářskou práci VERONIKY VONDROVÉ *Pohled na císaře Augusta v beletristickém zpracování*

Předložená práce si klade za cíl analyzovat román německého spisovatele Philippa Vandenberg (vl. jm. Hans Dietrich Hartel) *Tajné deníky císaře Augusta*¹, porovnat jej s dochovanými prameny, zařadit informace v něm obsažené do historického kontextu a posoudit, do jaké míry se jeho autor odchyluje od skutečnosti. Téma bylo dle mého názoru zvoleno dobře, a to i s ohledem na přetrvávající oblíbenost historických románů u českých čtenářů a na dopad, který historická beletrie (ale také film a další populární média) má na obraz, jež si veřejnost o dějinách dělá. Kandidátka se této práci zhostila poctivě, se zdravou dávkou kritického přístupu a vlastního úsudku.

V úvodu se kandidátka zabývá teoretickou průpravou ke svému zkoumání a podává rovněž stručný přehled románů odehrávajících se v Augustově době a také prací, jež byly k danému tématu již publikovány. Věnuje se též použité pramenné základně. Hlavní část její práce chronologicky sleduje Augustův život, vysvětluje, jakým způsobem k dotčeným událostem přistupuje Vandenberg, konfrontuje románovou fikci s prameny a vyvozuje, do jaké míry lze Vandenbergem vytvářený obraz považovat za přínosný z hlediska historické vědy a poučení čtenářů. V závěru se pak kandidátka v obecnější rovině zamýšlí nad vztahem mezi autorskou licencí a závěry historické vědy a také z tohoto úhlu pohledu hodnotí Vandenbergův román, čímž dospívá k syntéze předchozích kapitol. Práce je přehledně strukturována a kandidátčiny závěry jsou logické. V tomto ohledu se práci nedá vytknout nic podstatného.

Co se týče použitých pramenů, vychází kandidátka z českých překladů nejvýznamnějších antických literárních děl, která se k danému období vztahují. Jsou to Suetoniovy *Životopisy dvanácti císařů* (především životopis Caesarův a Augustův), Plútarchovy *Souběžné životopisy* (především životopis M. Antonia), dále *Římské dějiny* T. Livia, Appiánovy *Dějiny občanských válek*, Iustinův výťah z díla Pompeia Troga, dále Tacitovy *Letopisy* či díla Aurelia Victora nebo Velleia Patercula. Jakýmsi doplňkem jsou pak rovněž Vergiliova *Bucolica* a *Georgica* a také elegie Propertiovy. Jiných než literárních pramenů kandidátka neužívá, což však vzhledem ke zvolenému tématu a faktu, že jde o práci bakalářskou, nepovažuji za nedostatek. Snad jen na jediném místě, kde kandidátka hovoří o Augustově tituluře, by bylo dobré zmínit augustovskou epigrafickou tradici a uvést pro ukázkou některý ze známých *principových* nápisů. Ani *Res gestae Divi Augusti*, ačkoli se na ně kandidátka několikrát odvolává, v seznamu použitých pramenů nejsou.

Seznam použité odborné literatury je krátký a tvoří jej pouze jediný titul – monografie *Augustus* německého historika Wenera Ecka.² Faktem je, že se jedná o jediné v češtině přístupné monografické dílo o Augustovi. Přesto se domnívám, že kandidátka mohla seznam rozšířit alespoň o některou z prací zmiňovaných v úvodu, např. *Dvanáct Cézarů* Michaela Granta, jež je přístupná v češtině a jež se, jak kandidátka správně uvedla, soustředí na povahové rysy jednotlivých vládců. Augustovou povahou se totiž v části své práce zabývá i ona.

K práci je připojena krátká obrazová příloha, jež obsahuje jednu fotografii sochy znázorňující Augusta, několik map a *principův* rodokmen. Tato příloha je dle mého názoru vcelku ilustrativní a pro potřeby zvoleného tématu postačuje.

Po metodické stránce zvolila kandidátka rozčlenění práce do kapitol podle chronologického sledu událostí, v každé kapitole nejprve vysvětlí, jak danou látku líčí Vandenberg a jaké informace lze získat z pramenů. V interpretační části se opírá rovným dílem

---

¹ Vandenberg, Ph., *Tajné deníky císaře Augusta*, Alpress, Frýdek-Místek 2007; originál: Vandenberg, Ph., *Klatscht Beifall, wenn das Stück gut war. Das geheime Tagebuch des göttlichen Augustus*, Bertelsmann, München 1988.

² Eck, W., *Augustus. Augustus a jeho doba*, Vyšehrad, Praha 2004 (něm. originál: Eck, W., *Augustus und seine Zeit*, C. H. Beck, München 1998).

o práci Eckovu a o svůj vlastní úsudek. Zvolený postup je logický, čistý a přispívá k přehlednosti práce. Kandidátčiny závěry jsou jasné a svědčí o schopnosti kritického přístupu k textu. S většinou jejích závěrů se ztotožňuji. Vytkl bych jí po této stránce snad jen jednu věc: Při práci s textem románu a s prameny kandidátka do jisté míry „podléhá“ sama sobě. Jejím závěrem je, že Vandenberg Augusta idealisuje, a vytváří tím jeho nereálný obraz – s tímto závěrem souhlasím. Ve své snaze poukázat na Vandenbergovu tendenčnost se však kandidátka rovněž dopouští mírného zkreslení Augustovy osobnosti, a to opakovaným poukazováním na jeho sobecké cíle a sobeckou povahu. V obecné rovině by s ní snad bylo možné i souhlasit, ale jde, podobně jako u samotného Vandenberg, o tendenční zkreslení z pozice západního člověka počátku 21. století. Tyto cíle a povaha mladého Octaviana byly v kontextu s dobou, s rozbouřenou situací sklonku republiky, s duchovním obzorem a mentalitou příslušníka římské nobility. Aby mohl Octavianus obstát, musel být stejně tvrdý jako jeho okolí. Hodnotit tyto pohnutky a cíle ze zpětného pohledu jako sobecké, nepovažuji za nejšťastnější. Snad by bylo lépe zvolit pro ně slovo *osobní*. Další výtky neuvádím, neboť jde dílem o drobnosti, dílem o doporučení, která by přesahovala rámec bakalářské práce.

Co se týče formální úpravy a stylistiky – práce je čtivá, psaná obstojným slohem. Přesto kandidátka na některých místech zakolísala (str. 7, 9, 19, 27 atd.) Konkrétní chyby: slova *posílit* a *posilnit* mají odlišný význam (str. 21), rovněž tak slova *následník* a *následovník* (str. 13). Opustí-li voják svoji jednotku, pak *zběhne*, nikoli *sběhne* (str. 39). Začínat větu spojkou *neboť* není šťastné (str. 49). Občas dělá kandidátce potíže interpunkce u vložených vedlejších vět (např. str. 22). Důrazně jí rovněž doporučuji nepoužívat přechodníky, dokud si neosvojí jejich tvary a zásady jejich užití (str. 26 a 43). Zvolená forma členění práce je sice dobrá, ale bylo by snad lepší výrazněji odlišit pasáže, kde kandidátka popisuje skutečnosti uváděné v románu, a kde píše o historických faktech. Na některých místech může dojít k záměně.

Z pozitiv předložené práce bych rád upozornil na tato: Kandidátka dobře rozkrývá Vandenbergův literární postup a poukazuje na fakt, že jeho Augustus uvažuje jako náš současník, nikoli jako Říman (str. 18). Na str. 32 přesvědčivě analyzuje důvody, které vedly ke vzpouře L. Antonia, a zamítá informace uváděné Plútarchem, jež z literárních důvodů přejímá i Vandenberg. Na následující straně pak stejně přesvědčivě upozorňuje na možnou zaujatost T. Livia. Za zmínku stojí rovněž str. 46, kde kandidátka na jednu stranu poukazuje na zkreslené Vandenbergovo pojetí popisovaných dějů, ale na druhou stranu upozorňuje i na tu skutečnost, že má-li být kniha soukromým Augustovým deníkem, musí operovat též s ilusemi, které o sobě sám Augustus choval. K nejzdařilejším částem práce pak patří synteticky pojatý závěr. Kandidátka se v obecné rovině zamýšlí nad kritérii, která vůbec lze a je vhodné klást na historický román, a pečlivě odlišuje oblast autorské licence od nepřijatelného pozměňování výsledného obrazu dějin. Na konkrétní úrovni pak na základě těchto kritérií hodnotí román Vandenbergův. S Vandenbergovým pojetím Augustovy osobnosti se neztotožňuje, vyslovuje názor, že autor neprezentuje svého hlavního hrdinu způsobem, jakým se skutečně zapsal do dějin, a že Vandenberg vytváří ve čtenáři zkreslenou představu o historii. Ačkoli sám nezastávám názor, že literární či filmové dílo musí být za všech okolností tzv. „správné“, s kandidátčiny závěrem podle zvolených kritérií souhlasím.

Předložená práce tvoří svého druhu „komentář“ k Vandenbergovu románu a po jistém dopracování by bylo možné využít ji např. při výuce jako doplňkovou pomůcku pro učitele. Většina formulovaných závěrů je správná a práce odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou úroveň. Proto tuto práci i přes uvedené dílčí výhrady doporučuji k obhájení jako práci bakalářskou a navrhuji hodnotit ji stupněm výborně.

V Praze dne 6. 9. 2009

.....
Mgr. Robert Skopek